

Ministerijos istorija

Iki 2001 metų

1990 m. kovo 11 d. paskelbus Lietuvą nepriklausoma valstybe, 1990 m. kovo 23 d. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba pirmą kartą mėgino įkurti valstybės apsaugos instituciją patvirtindama Respublikos ministrus. Krašto apsaugos ministru buvo siūlomas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputatas Vidmantas Povilionis. Šį siūlymą nemažai Aukščiausiosios Tarybos deputatų sutiko priešiška.

Žinodama antikariškas Aukščiausiosios Tarybos deputatų nuostatas, 1990 m. balandžio 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė įsteigė Krašto apsaugos departamentą, kurio darbuotojai sudėtingomis to meto sąlygomis padėjo pamatus Lietuvos kariuomenės ir krašto apsaugos sistemos atkūrimui.

1991 m. spalio 10 d. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba Audrių Butkevičių paskyrė krašto apsaugos ministru.

Paskyrus krašto apsaugos ministrą, 1991 m. spalio 16 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 435 Krašto apsaugos departamentas, kaip įvykdęs užduotį, buvo likviduotas.

Nors į ministeriją buvo pradėti priimti darbuotojai, tačiau pirmoji Krašto apsaugos ministerijos struktūra patvirtinta tik 1992 m. vasario 3 d. krašto apsaugos ministro įsakymu Nr. 49. Struktūra buvo tokia:

- Ministras;
- Ministro pavaduotojas-inspektorius gelbėjimui ir civilinei saugai;
- Ministro pavaduotojas-karinės administracijos ir SKAT inspektorius;
- Ministro pavaduotojas-generalinis inspektorius;
- Ministro patarėjas-reikalų tvarkytojas;
- Karinės administracijos departamentas;
- Ginkluotės skyrius;
- Karinio rengimo skyrius;
- Sekretoriatas;
- Teisinis skyrius;
- Ryšių su visuomene skyrius;
- Patarėjai;
- Personalo skyrius;
- Finansų skyrius;
- Bendrasis skyrius;
- Ūkio skyrius.

Tos pačios dienos įsakymu buvo patvirtinti Krašto apsaugos ministerijos padalinių vadovai. Plk. Norbertas Vidrinskas paskirtas ministro pavaduotoju-generaliniu inspektoriumi, plk. lt. Jonas Gečas -

ministro pavaduotoju-karinės administracijos ir SKAT inspektoriumi, SKAT štabo viršininku, mjr. Šarūnas Vasiliauskas - ministro pavaduotoju-reikalų tvarkytoju, kmd. Eugenijus Nazelskis - gelbėjimo ir civilinės saugos departamento direktoriumi.

Patvirtinus naują ministerijos struktūrą, Štabas, iki šiol Krašto apsaugos departamente buvęs savarankiškas juridinis asmuo, tapo ministerijos padaliniu - Jungtiniu štabu. Dar sausio mėnesį Štabo komendantinė kuopa buvo perduota Vilniaus apskrities komendantūrai. Štabe buvo palikti 55 etatai, patvirtinti Operatyvinis skyrius su Operatyvinio valdymo, Operatyvinio planavimo, Vadavietės, Jūreivystės ir Susisiekimų poskyriais, Kovinio rengimo skyrius su Kovinio rengimo kontrolės, Žvalgybos, Ryšių, Inžinerinio topografinio ir Specialiosios paskirties poskyriais. Vėliau Štabe buvo suformuotas Rusijos kariuomenės išvedimo skyrius.

Parengtai Krašto apsaugos ministerijos struktūrai 1992 m. vasario 18 d. pritarė Vyriausybė ir pavedė krašto apsaugos ministrui suformuoti numatytuosius padalinius.

1993 m. sausio mėnesį krašto apsaugos ministras įsakė per pirmąjį 1993 m. ketvirtį įvykdyti naują krašto apsaugos sistemos reorganizavimą.

Paskelbtos reorganizacijos tikslas buvo gerinti krašto apsaugos sistemos veiklą, tobulinti valdymą. Krašto apsaugos sistema buvo suskirstyta į ministeriją, krašto apsaugos sistemą aptarnaujančias tarnybas, ginkluotąsias pajėgas ir Civilinės saugos departamentą. Nuo 1993 m. vasario 1 d. įsigaliojo nauji Krašto apsaugos ministerijos etatai. Krašto apsaugos ministerijos jungtinis štabas reorganizuojamas į Krašto apsaugos ministerijos Ginkluotųjų pajėgų štabą. Štabo viršininku paskiriamas plk. Stasys Knezys.

1993 m. kovo mėn. buvo įkurta Krašto apsaugos ministerijos Vyriausioji inspekcija. Generaliniu inspektoriumi paskirtas plk. Antanas Dulevičius. Vyriausioji inspekcija buvo tiesiogiai pavaldi krašto apsaugos ministrui. Jai buvo iškelti pagrindiniai uždaviniai:

1. Tikrinti, kaip vykdomi Lietuvos Respublikos įstatymai, Vyriausybės nutarimai, ministro įsakymai ir nurodymai.
2. Tikrinti ir įvertinti dalinių (padalinių) kovinę parengtį, aprūpinimą ir kitus dalykus, susijusius su karinių vienetų veikla.

1993 metais buvo galutinai suformuota Lietuvos kariuomenės struktūra. Spalio mėnesį įsteigta kariuomenės vado institucija. Spalio 20 d. Lietuvos Respublikos Prezidentas plk. Joną Andriškevičių paskyrė kariuomenės vadu. Tą pačią dieną ministro įsakymu buvo nustatyta kariuomenės sudėtis. Iš Krašto apsaugos ministerijos sudėties išbraukiamas Ginkluotųjų pajėgų štabas ir perduodamas kariuomenės vado žinion.

1993 m. spalio 29 d. pasikeitė krašto apsaugos ministrai. Vietoj atsistatydinusio Audriaus Butkevičiaus krašto apsaugos ministru buvo paskirtas Linas Linkevičius. Pasikeitus ministrams, vėl buvo pradėta nauja krašto apsaugos sistemos reorganizacija. Lapkričio 11 d. ministro įsakymu sudaryta darbo grupė

reformos projektui parengti. Grupės vadovu paskirtas ministro pirmasis pavaduotojas kmd. Eugenijus Nazelskis. Tačiau ši reorganizacija didesnių pokyčių pačioje ministerijoje nepadarė.

1994 m. liepos 5 d. patvirtinta nauja KAM struktūra ir etatai. Buvo įsteigtas Ministro sekretoriatas, vietoj Vyriausiosios inspekcijos įkurta Generalinė inspekcija bei penki ministerijos departamentai. Vietoj ministro pavaduotojų, vadovaujantis Vyriausybės įstatymo pakeitimais, įkurtos ministerijos sekretorių pareigybės. Jais paskirti plk. Jonas Gečas, Valdemaras Sarapinas ir Aleksandras Ambrazevičius (vėliau, Valdemarą Sarapiną ir Joną Gečą paskyrus Lietuvos Respublikos karo atašė, sekretoriais buvo paskirti Povilas Malakauskas ir Rimantas Lajauskas).

Personalo departamentą sudarė penki skyriai: Personalo komplektavimo, Personalo tarnybos, Personalo apskaitos, Personalo patikrinimo, Socialinės saugos ir pensijų.

Administraciniame departamente buvo Ryšių su visuomene, Teisinis skyriai, Kanceliarija, Slaptosios raštvedybos ir informacijos apsaugos grupė, Ūkio skyrius.

Ekonomikos ir finansų departamente - Ekonomikos, Finansų kontrolės, Specialiosios paskirties įmonių ir sutarčių priežiūros, Buhalterinės apskaitos skyriai.

Tarptautinių ryšių departamente - Tarptautinio bendradarbiavimo, Karinių atstovų, Sutarčių ir vizų, NATO skyriai.

Sistemos analizės ir vystymo departamente - Išorinio ir vidinio saugumo analizės, KAS vystymo programų, Infrastruktūros, Įrangos ir ginkluotės vystymo programų skyriai, Informacinis fondas, Investicijų gynybinės sąveikos programų poskyris.

Rengiant šią struktūrą, vyko rimtos diskusijos, kokius egzistuojančius vienetus priskirti kariuomenei, o kokius palikti tiesioginiam ministerijos pavaldumui. Daugiausia Krašto apsaugos ministerijos vadovybė ir kariuomenės vadas diskutavo dėl kariuomenės biudžeto formavimo ir valdymo, kariuomenės štabo vietos krašto apsaugos sistemoje ir kt.

1996 m. rugpjūčio 22 d., siekiant padidinti valdymo efektyvumą, išvengti Krašto apsaugos ministerijos ir Generalinio štabo funkcijų dubliavimo bei suteikti atskirų kariuomenės rūšių vadams didesnius įgaliojimus ir atsakomybę, Krašto apsaugos ministerija, Kariuomenės vadovybės aparatas ir Generalinis štabas sujungiami į vieną padalinį - Krašto apsaugos ministeriją. Ministerijoje atsirado naujas padalinys - Gynybos štabas. Pertvarkant krašto apsaugos sistemos valdymą, pasinaudota Nyderlandų, Didžiosios Britanijos, Vokietijos, Kanados, Prancūzijos, Lenkijos patirtimi.

Ministeriją sudarė civilinė ir karinė dalys. Civilinė dalis tapo atsakinga už gynybos, ekonomikos ir finansų, personalo politiką bei tarptautinį bendradarbiavimą. Karinė dalis - Gynybos štabas - už operatyvinį planavimą, kovinį parengimą ir mobilizaciją. Gynybos štabui buvo pavesta rengti gynybinius ir mobilizacinius planus, koordinuoti kariuomenės rūšių štabų veiklą, organizuoti operatyvinį ir karinį rengimą, kariuomenės materialinį aprūpinimą. Štabe sukurtas naujas padalinys - Sąveikos su NATO valdyba, kurios viršininku paskirtas plk. Romas Žibas.

1996 m. gruodžio 12 d. po dar vienu Seimo rinkimų, krašto apsaugos ministru paskirtas Česlovas Stankevičius. Kaip tik tuo metu vėl buvo pakeistas Vyriausybės įstatymas. Pagal jį ministerijos sekretorių skaičius sumažintas iki vieno, bet įsteigtos viceministrų pareigybės. Viceministrais buvo paskirti Povilas Malakauskas, Edmundas Simanaitis ir Jonas Kronkaitis, ministerijos sekretoriumi - Gintautas Surgailis.

Krašto apsaugos sistemoje ir pačioje ministerijoje reformos vyko viena po kitos. Tai lėmė aiškios šios sistemos plėtros perspektyvos nebuvimas. Į kurią pusę pakryps jos plėtra labai daug priklausė nuo krašto apsaugos sistemos vadovybės. Padėtis pasikeitė tik po to, kai 1996 m. gruodžio 19 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymą bei 1998 gegužės 5 d. Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymą, kuriuose buvo įtvirtintos kartinės krašto apsaugos sistemos plėtros gairės gana tolimai ateičiai. Krašto apsaugos ministerijoje nuolat vyko didesnės ar mažesnės reorganizacijos. Pritaikant ministeriją naujai iškylančioms problemoms spręsti ar susidarius atitinkamai situacijai, vyko didesni ar mažesni ministerijos etatų pertvarkymai.

1999 m. lapkričio mėn. įsteigtas Teisės departamentas, jo direktore paskirta Ona Greičienė.

2000 m. lapkričio 10 d. ministro pareigas vėl pradėjo eiti Linas Linkevičius. Viceministrais paskirti Jonas Gečas, Povilas Malakauskas, Valdemaras Sarapinas.

2001 m. sausio mėn. įvykdyta dalinė ministerijos reorganizacija - įsteigti Viešųjų ryšių, NATO departamentai, iš dalies reorganizuoti Administracijos, Tarptautinių ryšių, Resursų ir programų, Gynybos politikos ir planavimo departamentai.

Nuo 2002 iki 2015 metų

2003 m. sujungus Informacinio aprūpinimo centrą su Leidybos centru ir „Kario“, „Kardo“ ir „Krašto apsaugos“ redakcijomis suformuota Leidybos ir informacinio aprūpinimo tarnyba. Taip pat panaikintas Sistemos planavimo skyrius. Gynybos politikos departamentas pervadintas į Gynybos politikos ir planavimo departamentą.

2004 m. kovo 29 d. Lietuva tapo visateise NATO nare. Pirmą kartą Lietuva oficialiai pareiškė norą prisijungti prie Aljanso dar 1994 metais. Visus šiuos metus Lietuvos kariuomenė krašto apsaugos sistema buvo pertvarkomos taip, kad atitiktų NATO keliamus reikalavimus.

2004 m. balandžio 1 d. Civilinės saugos departamentas perkeltas į Vidaus reikalų ministerijos pavaldumą.

2004 m. spalio 25 d. NATO departamentas pervadintas į NATO ir ES departamentą.

2005 m. liepos 14 d. Statybos ir remonto tarnyba reorganizuota į Infrastruktūros plėtros departamentą. Rugsėjo 7 dieną vietoje Vidaus audito skyriaus įsteigtas Vidaus audito departamentas.

2006 m. vasario 16 d. Kultūros ministerija Krašto apsaugos ministerijai perdavė Vytauto Didžiojo karo muziejų.

2006 m. rugpjūčio 4 d. ministerijoje įsteigtas Ginkluotės politikos skyrius.

2008 m. lapkričio 7 d. įsteigtas Karybos srities standartizacijos ir valstybinio kokybės užtikrinimo skyrius.

2008 gruodžio 8 d. patvirtinta Krašto apsaugos Gynybos štabo struktūra. Įsteigus Lietuvos kariuomenės Jungtinį štabą, operacinio lygmens planavimas iš Gynybos štabo perleistas pastarajam.

2008 m. gruodžio 29 d. Personalo ir socialinės saugos departamentas reorganizuotas į Personalo politikos ir planavimo departamentą.

2009 m. pradėta plataus masto krašto apsaugos sistemos reorganizacija siekiant optimizuoti sistemos veiklą, sumažinti išlaidas ir padaryti sistemą efektyvesne. Liepos 1 d. įsigaliojo Vyriausybės įstatymo ir Krašto apsaugos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo pataisos, kuriomis vadovaujantis ministerijos valstybės sekretoriaus ir ministerijos sekretorių pareigos buvo pakeistos į kanclerio ir viceministrų pareigybes.

2010 metais reorganizuota Karo prievolės administravimo tarnyba, sujungti ministerijos ir kariuomenės vidaus audito departamentai bei protokolo ir renginių skyriai, reorganizacija palietė daugelį KAS institucijų. 2010 m. liepos 1 d. sujungiant Ūkio tarnybą, Leidybos ir informacinio aprūpinimo tarnybą ir Autoūkį įkurtas Bendrųjų reikalų departamentas. Liepos 29 d. patvirtinti Gynybos štabo nuostatai ir struktūra, pagal kurią Gynybos štabą sudaro Pajėgumų planavimo, Ginkluotės ir valdymo sistemų departamentai.

2011 m. kovo 15 d. Krašto apsaugos ministerijos Personalo politikos ir planavimo departamentas pervardintas į Krašto apsaugos ministerijos Personalo departamentą.

Nuo 2011 m. liepos 1 d. įsigaliojęs Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 9 straipsnio pakeitimo įstatymas užbaigė Gynybos štabo integraciją į Krašto apsaugos ministeriją. Gynybos štabą, kuris iki šiol buvo atskiras ministerijos vienetas, galutinai integravus į ministeriją, išgrynintos ir vienoje institucijoje sutelktos strateginio lygmens funkcijos. Kartu kitoms krašto apsaugos sistemos institucijoms perduotos anksčiau Gynybos štabo vykdytos nestrateginio lygio funkcijos. Minėtu įstatymu numatyta įsteigti karinę pajėgumų ir ginkluotės generalinio direktoriaus pareigybę, kuri pakeitė Gynybos štabo viršininko pareigybę. Ministerijos pajėgumų ir ginkluotės generalinis direktorius atsakingas už karinių pajėgumų ir ginkluotės strateginį planavimą, pagal savo kompetenciją padės krašto apsaugos ministrui rengti krašto apsaugos sistemos plėtros planus ir valstybės karinę strategiją, o kariuomenės vadui – vykdyti strateginį kariuomenės planavimą.

Nuo 2013 m. sausio krašto apsaugos ministrui patars Atsargos generolų ir admirolų taryba. Ministro įsakymu patvirtintą tarybą sudaro Lietuvos kariuomenės atsargos generolai: gen. lttn. Valdas Tutkus, gen. mjr. Jonas Algirdas Kronkaitis, gen. mjr. Jonas Andriškevičius, brg. gen. Česlovas Jezerskas, fl. adm. Raimundas Saulius Baltuška, brg. gen. Zenonas Kulys. Pagrindinis šios tarybos sukūrimo tikslas yra

pagerbti aukščiausius karinius laipsnius Lietuvos kariuomenėje užsitarnavusius karininkus ir pasinaudoti Nepriklausomybės metais jų sukauptą vertingą karinę patirtimi. Taryba taip pat nagrinės ministro pateiktus klausimus ir teiks patarimus, priims rekomendacinio pobūdžio sprendimus. Visi tarybos nariai turės visuomeninių ministro patarėjų statusą.

2015 m. Krašto apsaugos ministerijoje įvyko keletas reikšmingų struktūrinių pasikeitimų.

Viešųjų ryšių departamentas reorganizuotas į Strateginės komunikacijos ir viešųjų ryšių departamentą.

Krašto apsaugos ministerijoje įsteigti 2 nauji administraciniai padaliniai - Logistikos departamentas ir Kibernetinio saugumo ir informacinių technologijų departamentas.

Krašto apsaugos archyvas prie KAM nuo sausio 1 d. nebėra juridinio asmens statusą turintis vienetas, o jo funkcijos pavestos vykdyti KAM Administracijos departamentui.

Pilietinės gynybos centras prie KAM prijungtas prie Mobilizacijos departamento, pakeičiant pastarojo pavadinimą į „Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentas prie KAM“.

Ryšių ir informacinių sistemų tarnyba prie KAM reorganizuota į Kibernetinio saugumo ir telekomunikacijų tarnybą prie KAM.

2015 m. sausio 1 d. pradėjo veikti Nacionalinis kibernetinio saugumo centras.

Nuo 2018 metų

Vykdamas įsigijimų, gynybos planavimo, kibernetinio saugumo ir KAS bibliotekų reformas Krašto apsaugos sistemoje nuo 2018 metų pradžios įsigaliojo nauja struktūra.

2018 m. sausio 1 d. veiklą pradėjo Gynybos resursų agentūra prie KAM, Nacionalinis kibernetinio saugumo centras prie KAM, Informacinių technologijų tarnyba prie KAM ir Karo mokslų ir technologijų biblioteka, priklausanti Generolo J. Žemaičio Lietuvos karo akademijai. Ministerijoje panaikinti 3 departamentai (Įsigijimų, Pajėgumų planavimo, Ginkluotės ir valdymo sistemų), pertvarkyti 2 departamentai: Euroatlantinio bendradarbiavimo departamentas pertvarkytas į Gynybos politikos ir euroatlantinio bendradarbiavimo, o Gynybos politikos ir planavimo departamentas – į Gynybos planavimo departamentą. Veiklą baigė Vyriausybinių ryšių centras prie KAM ir Lietuvos technikos biblioteka prie KAM. Kariuomenės struktūroje panaikintas Materialinių resursų departamentas, o Jungtinis štabas tapo Gynybos štabu.

2018 m. sausio 1 d. veiklą pradėjo Gynybos resursų agentūra prie krašto apsaugos ministerijos, kuri yra atsakinga už centralizuotą krašto apsaugos sistemos pirkimų planavimą, jų vykdymą ir kontrolę. Tuo pačiu ministerijoje neliko Ginkluotės ir valdymo sistemų bei Įsigijimų departamentų, o kariuomenėje – Materialinių resursų departamento.

Vykdamas valstybės kibernetinio saugumo pajėgumų konsolidavimo reformą, krašto apsaugos sistemoje perskirstytos kibernetinės ir elektroninės saugos padalinių funkcijos. Jos yra padalintos tarp trijų padalinių: ministerijoje veikiantis Kibernetinio saugumo ir informacinių technologijų departamentas tampa atsakingu už valstybės ryšių ir informacinių sistemų bei nacionalinės kibernetinio saugumo politikos formavimą, Nacionalinis kibernetinio saugumo centras prie KAM yra atsakingas už kibernetinių incidentų valdymą, kibernetinio saugumo reikalavimų įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę bei akreditavimą; Informacinių technologijų tarnyba prie KAM vykdo KAS ir kitų institucijų ryšių ir informacinių sistemų priežiūrą bei vystymą.

Taip pat sausio 1 d. išgrynintos Krašto apsaugos ministerijos ir kariuomenės funkcijos, susijusios su planavimu. Ministerijoje gynybos planavimo funkcijos, kurias iki tol vykdė Gynybos politikos ir planavimo bei Pajėgumų planavimo departamentai, yra sukoncentruotos viename Gynybos planavimo departamente, kuris tampa atsakingas už vieningą, gynybos politikos prioritetais ir KAS skiriamais resursais grįstą gynybos planavimą. Lietuvos kariuomenės Jungtinis štabas nuo pertvarkytas į strateginio lygmens Gynybos štabą, kurio tikslas – padėti kariuomenės vadui vykdyti strateginio kariuomenės planavimo ir strateginio vadovavimo kariuomenei funkcijas.

Gynybos politikos formavimo funkcijas Krašto apsaugos ministerijoje vykdo sustiprintas Euroatlantinio bendradarbiavimo departamentas, kuris reformuotas į Gynybos politikos ir euroatlantinio bendradarbiavimo departamentą.

Nuo 2018-ųjų darbą pradėjo Karo mokslų ir technologijų biblioteka, priklausanti Generolo J. Žemaičio Lietuvos karo akademijai. Ji sukurta prie LKA bibliotekos prijungus Lietuvos technikos biblioteką. Naujoji jungtinė Karo mokslų ir technologijų biblioteka veikia LKA ir KAM patalpose.